

Trettendedag jul.

Predikan i Osby kyrka, 6 jan 2008

”Guds härlighet i Kristus”

Matt 2:1-12

När Jesus hade fötts i Betlehem i Judeen på kung Herodes tid kom några österländska stjärntydare till Jerusalem ²och frågade: "Var finns judarnas nyfödde kung? Vi har sett hans stjärna gå upp och kommer för att hylla honom." ³När kung Herodes hörde detta blev han oroad, och hela Jerusalem med honom. ⁴Han samlade alla folkets överstepräster och skriftlärdar och frågade dem var Messias skulle födas. ⁵De svarade: "I Betlehem i Judeen, ty det står skrivet hos profeten: ⁶Du Betlehem i Juda land är ingalunda ringast bland hövdingar i Juda, ty från dig skall det komma en hövding, en herde för mitt folk Israel."

⁷Då kallade Herodes i hemlighet till sig stjärntydarna och förhörde sig noga om hur länge stjärnan hade varit synlig. ⁸Sedan skickade han dem till Betlehem. "Bege er dit och ta noga reda på allt om barnet", sade han, "och underrätta mig när ni har hittat honom, så att också jag kan komma dit och hylla honom." ⁹Efter att ha lyssnat till kungen gav de sig i väg, och stjärnan som de hade sett gå upp gick före dem, tills den slutligen stannade över den plats där barnet var. ¹⁰När de såg stjärnan fylldes de av stor glädje. ¹¹De gick in i huset, och där fann de barnet och Maria, hans mor, och föll ner och hyllade honom. De öppnade sina kistor och räckte fram gåvor: guld och rökelse och myrra. ¹²I en dröm blev de sedan tillsagda att inte återvända till Herodes, och de tog en annan väg hem till sitt land.

Förr i tiden så hade stjärnor en större betydelse för människors liv än idag. Ute på öppna haven så navigerade man efter stjärnorna, de fungerade bokstavligen som vägledare för att man skulle hitta rätt. Astronomin är ju den äldsta vetenskapen och var mer eller mindre utvecklad i de flesta kulturer.

Den var särskilt utvecklad i Babylon som förmodligen var det österland som evangeliet talar om. Astronomin var på den tiden inflätad med astrologin, tron att stjärnorna styr människors liv och inte bara när de seglade på haven. Man trodde att varje människa hade sin egen stjärna, vilket framskymtar i evangeliet när stjärntydarna talar om "hans" stjärna.

Men vad var det så som de såg? Inom astronomin så kan man räkna ut hur stjärnhimlen såg ut tusentals år bakåt i tiden. Om man bortser från månen så är de två starkast lysande objekten på natthimlen Jupiter och

Saturnus. År 7 f.kr. så inträffade en ovanlig konjunktion mellan dessa två planeter i fiskarnas stjärnbild. Under fem månader skulle dessa lysa med ett gemensamt sken vilket väckte stor uppmärksamhet i den tidens astronomiskolor.

Jupiter den största av planeterna ansågs vara kungsstjärnan, världsalltets Herre. Saturnus betecknade i många kretsar landet Israel. Stjärnbilden Fiskarna betecknade de yttersta tiderna. En liknande konjunktion förberedade, enligt en judisk tradition, Moses födelse. Och liksom Mose en gång befriade folket ur slaveri så skulle Messias göra likadant vid sin ankomst.

Det uppstod snart starka messianska förväntningar efter denna ovanliga händelse på himlavalvet, långt utanför Israels gränser. Stjärntydarna i Babylon förstod utifrån sin vetenskap att en kung måste ha blivit född i landet Israel. Och inte vilken kung som helst, han skulle vara alla kungars kung. En sådan kung måste man ju hålla sig väl med så en delegation skickas ut med dyrbara gåvor för att hylla judarnas nyfödde kung.

Jag tror inte på astrologi, men jag kan ändå se här hur Gud använder sig av den tidens vetenskap för att få fram sitt budskap. När nu den här uppfattningen ändå fanns, att en konjunktion mellan Jupiter och Saturnus skulle leda till förväntningar om att kungarnas kung skulle födas, ja, då lät Gud sin Son födas just vid denna tiden. Budskapet lyste fram på himlavalvet över hela världen, ingen kunde undgå det. Tydligare än så kunde Gud inte manifesteras sin sons födelse.

Visserligen förstod kanske inte alla människor budskapet, till det krävdes ju kunskaper i astronomi. Och det är på samma sätt idag, med vår tids vetenskap. Vi når längre och längre ut bland stjärnorna och djupare in i atomernas värld. Men ju mer vi vet desto mer framstår vissa saker som ett mysterium. Man kan till exempel tala om de tre stora sprången som vi inte kan förklara. Första språnget var universums födelse för 13,7 miljarder år sedan. Det andra var livets uppkomst som framstår som en allt större gåta ju mer man förstår hur komplicerat livet är. Och det sista språnget är från liv till medvetande, det mirakel att cellerna i hjärnan plötsligt blir medveten om sin egen existens.

Poängen med dessa språng är att de ter sig allt mer mirakulöst ju mer kunskap vi får. Ju mer vi lär oss desto större blir kunskapsluckan. Det är precis som att Gud har lagt ner vissa budskap i naturlagarna, i universums byggstenar precis som han lät sitt budskap lysa fram på stjärnhimlen för 2000 år sedan. Det är tecken som vår tids vetenskap kan avkoda. Genom naturvetenskap kan man komma en bra bit på vägen i sitt sökande efter Gud. Det finns ingen motsättning mellan teologi och vetenskap, eller den motsättning som har funnits har berott på missförstånd. I bägge fallen så handlar det om ett sökande efter sanningen, sökande efter vad eller vem som ligger bakom alltihop. Den forskning som just nu pågår är att försöka hitta en gemensam formel som kan beskriva alla naturlagarna. En teori för allting, en enda naturkraft som alla andra bara är olika aspekter. Jag tycker att det är fascinerande att forskarna har denna övertygelse, att det finns en grundläggande enhet i universum.

Ja, genom naturvetenskap så kan man komma en bra bit på vägen, men man når inte ända fram. De tre stjärntydarna kom till Jerusalem med sina astronomiska kunskaper, men det var Betlehem, några mil därifrån som var målet. De frågade Herodes var judarnas nyfödde kung var, som skickade frågan vidare till sina teologer. De kunde meddela att enligt profeten Mika skulle Messias födas i Betlehem. Judarnas heliga skrift hjälpte dem det sista vägstycket, deras sökande fullbordades tack vare den teologiska kunskapen. Att det var i Betlehem kunde de ju inte räkna ut med stjärnkartor och astronomiska tabeller. De fick helt enkelt lita på skriftens ord.

Så det sista steget är alltid ett steg i tro. Man kan komma långt med vetenskap, men det finns många forskare som bokstavligen stirrar på Guds tecken utan att se. De når långt men inte ända fram.

Så blir stjärntydarna en förebild även i deras ödmjukhet. De föraktade inte de skriftlärdes tolkning av sin heliga skrift. De böjde sig för det faktum att deras kunskap var begränsad, även om de tillhörde den tidens mest framstående vetenskapsmän.

Så måste alltså naturvetenskapen kompletteras med teologin för att sökande ska nå ända fram. Det mänskliga sökandet efter sanningen behöver Guds hjälp för att nå sitt mål. När vi böjer knä för de nyfödde kungen, för alltings Herre, så är det alltid i tro som vi gör detta.